

Nr 8

Utrikesutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående godkännande av konsularkonvention mellan Sverige och De Socialistiska Rådsrepublikernas Union.

I en den 2 februari 1968 dagtecknad, till utrikesutskottet hänvisad proposition, nr 28, har Kungl. Maj:t — under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden samma dag — föreslagit att riksdagen måtte godkänna en den 30 november 1967 undertecknad konsularkonvention mellan Sverige och De Socialistiska Rådsrepublikernas Union.

Efter förhandlingar mellan Sverige och De Socialistiska Rådsrepublikernas Union (nedan kallad Sovjetunionen) i Moskva och Stockholm under år 1967 undertecknades den 30 november 1967 i Moskva en konsularkonvention mellan de båda länderna. Konventionen skall ratificeras och träder i kraft 30 dagar efter utväxling av ratifikationsinstrumenten. Den svenska och den ryska texten till konventionen jämte två tillhörande signaturprotokoll är fogade som bilagor till propositionen.

Konventionen innehåller inledningsvis — i Kapitel I — definitioner av begreppen »konsulat», »konsul» och »konsulatstjänstemän». Kapitel II handlar om upprättande av konsulat och tillsättning av konsulter och konsulatstjänstemän. Enligt artikel 2 erfordras den mottagande statens samtycke för öppnande av konsulat. Genom konventionen upprättas alltså inga konsulat, vare sig svenska i Sovjetunionen eller sovjetiska i Sverige, utan här för erfordras särskilt samtycke av den mottagande staten.

Kapitel III reglerar konsulats och konsulatspersonals privilegier och immunitetsförmåner.

Kapitel IV innehåller bestämmelser om konsulers uppgifter. Dessa är bl. a. att tillvarata landets och dess medborgares rättigheter och intressen, att främja utvecklingen av de kommersiella, ekonomiska, kulturella och vetenskapliga förbindelserna mellan de båda länderna och att i övrigt befordra de vänskapliga relationerna dem emellan. I en rad artiklar definieras konsuls rättigheter och skyldigheter beträffande sina landsmän (t. ex. förande av register, utfärdande av pass och viseringar, upprättande av födelse- och dödsbevis, förrättande av vigsel, registrering av skilsmässa, utfärdande av bestyrkanden och legaliseringar, rätt för konsul att sätta sig i förbindelse med och träffa landsmän samt att ge dem råd och bistånd). Det må i detta sammanhang nämnas att det tidigare antagits att ett barn till en sovjetisk medborgare alltid erhållit sovjetiskt medborgarskap. Detta skulle ha gällt även om föräldrarna (eller en av dem) haft dubbelt medborgarskap — t. ex. även svenskt — och varit bosatta utanför Sovjetunionen. Utrikesde-

partementet har emellertid nyligen från det sovjetiska utrikesministeriet erhållit uppgifter som synes innebära en ändring av dessa bestämmelser. I en skrivelse från utrikesdepartementet till berörda svenska instanser heter det härom:

Ur svensk synpunkt synes i beskedet särskilt följande vara av vikt att uppmärksamma. Ett barn, vars ena förälder är sovjetisk och andre förälder annat lands medborgare och som födes då båda föräldrarna ha hemvist *utom* Sovjetunionen, upptages till sovjetisk medborgare först genom registrering med båda föräldrarnas medgivande antingen hos sovjetiskt konsulat eller hos vistelselandets myndigheter, varvid i senare fallet skriftlig eller muntlig förklaring från båda föräldrarna om val av sovjetiskt medborgarskap för barnet skall avgivas. Sovjetiska myndigheter godkänner i sistnämnda fall såsom bevis för medborgarskapsvalet en skriftlig officiell bekräftelse från vistelselandets myndigheter om avgivande av dylik förklaring.

Följden av det sagda torde bl. a. vara att barn mellan två svenska medborgare, av vilka den ena tillika är sovjetisk medborgare enligt sovjetisk lagstiftning, ej automatiskt erhåller sovjetiskt medborgarskap, när båda föräldrarna vid barnets födelse vistas utom riket. Förvärv av sovjetiskt medborgarskap sker sålunda först efter visst registreringsförfarande. Därest sådan registrering ej skett, är ett barn i dylikt äktenskap, vilket givetvis är svensk medborgare enligt svensk lag, sålunda ej sovjetisk medborgare enligt sovjetisk lag.¹

I fortsättningen behandlas i Kapitel IV frågan om konsuls befattning med ärenden rörande sjöfart och civila luftfartyg.

Till konventionen hör två protokoll, vilka utgör integrerande delar av konventionen. Det första protokollet behandlar, i anslutning till artikel 39 i konventionen, frågan om underrättelse till konsul om arrestering eller anhållande i annan form av medborgare i den sändande staten. Genom det andra protokollet upphävs den genom ministeriella noter ingångna överenskommelsen den 2 februari 1927 mellan Sverige och Sovjetunionen om ömsesidiga rättigheter, privilegier och immuniteter som tillkommer konsulter och konsulat tjänstemän (SÖ 1927: 2).

Utskottet, som i ärendet inhämtat muntliga upplysningar, har icke funnit anledning till erinran mot vad som framförts i propositionen och hemställer

att riksdagen måtte med bifall till Kungl. Maj:ts proposition godkänna konsularkonventionen den 30 november 1967 mellan Sverige och De Socialistiska Rådsrepublikernas Union.

Stockholm den 2 maj 1968

På utrikesutskottets vägnar:

ARNE GEIJER

¹ Skrivelse från chefen för utrikesdepartementets rättsavdelning, utrikesrådet Love Kellberg, den 4 januari 1967.

Närvarande:

från f ö r s t a kammaren: herrar Arne Geijer (s), Holmberg (h)*, Bengtson (cp), Möller (s) och Axel Andersson (fp)*;

från a n d r a kammaren: herrar Alemyr (s), Ohlin (fp), Skoglund (s)*, Allard (s)*, fru Eriksson i Stockholm (s) samt herrar Gustafson i Göteborg (fp)* och Cassel (h).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.